

Vértesy László
tanszékvezető egyetemi docens, MATE, NKE
ORCID: 0000-0001-9783-2572

A KÖZJEGYZŐK SZEREPE A PÉNZÜGYI SZÉKTORBAN: A BANKI, BIZTOSÍTÁSI ÉS BEFEKTETÉSI JOGVISZONYOK JOGBIZTONSÁGI ÉS STABILITÁSI ASPEKTUSAI

Absztrakt

A pénzügyi szektor működésének jogbiztonsági alapjai intézményi garanciákat feltételeznek, amelyben a közjegyző, mint közhatalmi jogosítványokkal rendelkező, pártatlan szereplő jelenik meg, akinek tevékenysége banki, biztosítási és befektetési jogviszonyokban egyaránt strukturális jelentőségű. A bankszektorban a hitelezési jogviszonyok és végrehajtható okiratok rendszere, a hitelbiztosítéki és zálogjogi nyilvántartások működése, a fizetési meghagyásos eljárás, valamint a fizetési és értékpapírszámlákhoz kapcsolódó haláleseti és öröklési kérdések mind a követelések gyors és kiszámítható érvényesítését szolgálják. A biztosítási szektorban a szerződéses jogbiztonság és a közjegyzői tanúsítás, a biztosítási viták megelőzésének eszközei, továbbá a hagyatéki eljárásokhoz kapcsolódó jogosultsági kérdések (kedvezményezett) rendezése erősítik a szolgáltatások jogszerű és vitamentes teljesítését. A befektetési jogviszonyok körében a bizalmi őrzés mint közjogi escrow, a közokirati forma és végrehajthatóság, valamint az alapítási és jegyzési szakaszhoz kapcsolódó letéti konstrukciók a feltételes és összetett tranzakciók kockázatait mérséklék. A közjegyzői közreműködés olyan jogi környezetet teremt, amely hozzájárul a pénzügyi piacok stabil működéséhez.

Tárgyszavak: bizalmi őrzés, közjegyzői letét, pénzügyi ügyletek, életbiztosítás, pénzügyi stabilitás

THE ROLE OF NOTARIES IN THE FINANCIAL SECTOR: LEGAL CERTAINTY AND STABILITY ASPECTS OF BANKING, INSURANCE AND INVESTMENT LEGAL RELATIONSHIPS

Abstract

The foundations of legal certainty for the operation of the financial industries presuppose institutional guarantees, in which the notary, as an impartial actor with public authority, plays a structurally important role in banking, insurance, and investment legal relationships. In the banking sector, the system of lending and enforceable documents, the operation of the collateral and lien registers, the order for payment procedure, as well as the inheritance issues related to payment and securities accounts all serve the purpose of rapid and predictable enforcement of claims. In the insurance sector, contractual legal certainty and notarial certification, means of preventing insurance disputes, as well as the settlement of entitlement issues (beneficiary) related to inheritance procedures strengthen the lawful and dispute-free performance of services. In the area of investment legal relationships, fiduciary custody as a public law escrow, the form and enforceability of public documents, and other escrow schemes related to the foundation and subscription phase mitigate the risks of conditional and complex transactions. The involvement of notaries creates a legal environment that contributes to the stable operation of financial markets.

Keywords: custody, notary deposit, financial transactions, life insurance, financial stability

[DOI: 10.66103/KK.2026.2.2](https://doi.org/10.66103/KK.2026.2.2)

I. Bevezetés

A pénzügyi szektor működésének alapvető feltétele a jogbiztonság, a szerződéses kötelezettségek kiszámíthatósága és a jogérvényesítés hatékonysága. A banki, biztosítási és befektetési jogviszonyok jellemzően hosszú távú, jelentős vagyoni kockázattal járó kötelezettségeket keletkeztetnek, ezért a jogalkotó és a jogalkalmazó kiemelt figyelmet fordít az ilyen ügyletek formai és eljárási garanciáira. E garanciák egyik intézményes letéteményese a közjegyző, aki közhatalmi joga-

sítványokkal felruházott, független jogi szakemberként jár el a felek jogvitáinak megelőzése érdekében. A tanulmány célja annak feltárása, hogy a közjegyzők a pénzügyi szektorban – nem a jogbiztonság belgái¹ – szerepük nem pusztán eljárásjogi technikaként, hanem jogbiztonsági infrastruktúraként is értelmezhető. E megközelítés lehetővé teszi annak feltárását, hogy a közjegyzői közreműködés miként járul hozzá a pénzügyi jogviszonyok kiszámíthatóságához és – közvetett módon – a pénzügyi stabilitás megőrzéséhez. A pénzügyi stabilitás fogalmát jelen esetben elsődlegesen nem a makrogazdasági indikátorok, hanem jogi-infrastrukturális megközelítésben alkalmazzuk, amelynek előfeltétele a szerződések érvényesíthetősége, a biztosítékok jogi tisztasága, valamint a jogviták gyors és kiszámítható rendezhetősége.

A közjegyző jogállását a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjtv.) határozza meg. A bevezető rendelkezéseket a címhez és a témakörhöz igazítva, a közjegyző közhitelességgel felruházott személy, aki pénzügyi tárgyú jogviták megelőzése érdekében is a feleknek pártatlan jogi szolgáltatást nyújt. A pénzügyi tárgyú jogügyletekről és jogi jelentőségű tényekről közokiratot állít ki, okiratokat őriz meg, a felek kérelmére pénzt, értéktárgyat és értékpapírt vesz át a jogosult részére történő átadás végett, a feleket a hatáskörébe utalt eljárásokkal kapcsolatban – a felek esélyegyenlőségének biztosításával, az adott eljárásra vonatkozó jogszabály rendelkezései szerint – kioktatással segíti jogaik gyakorlásában és kötelezéseik teljesítésében. A közjegyző folytatja le a hatáskörébe utalt hagyatéki eljárást és egyéb nemperes eljárásokat, ezeknek az életbiztosítások esetén jelentőségük lehet.

A közjegyző által készített papír alapú vagy elektronikus közokirat teljes bizonyító erővel rendelkezik a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 323. §-a alapján. A közokirattal tanúsított tényeket, a közokiratba foglalt nyilatkozatok megtételét – az ellenkező bizonyításáig – valósnak kell tekinteni. A Kjtv. 112. §-a alapján a közjegyzői okirat meghatározott esetekben közvetlen végrehajtás alapjául is szolgálhat,² ami a pénzügyi jogviszonyokban kiemelkedő jelentőségű. A közvetlen végrehajthatóság rövidebb idejű eljárást tesz lehetővé, elkerülve a bírósági pert. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 23/C. §-a és kapcsolódó jogszabályok alapján, a végrehajtási záradék kibocsátása iránti

1 *Pulinka Mihály - Tóth Ádám*, A közjegyzők mint a jogbiztonság belgái: A közjegyzők „szerepe” a devizahitelezésben. *Acta Humana – Emberi Jogi Közlemények*, 2017, 5 (4), 89-106.

2 Kjtv. 112. § (1) A közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza *a*) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, *b*) a jogosult és a kötelezett nevét, *c*) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, *d*) a teljesítés módját és határidejét.

kérelmet elektronikusan,³ az okiratot készítő közjegyző hivatali kapujára kell a végrehajtást kérőnek benyújtania.⁴

A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 3. §-a szerint a pénz fizetésére irányuló, lejárt követelés – a meghatározott kivételekkel – fizetési meghagyás útján is érvényesíthető. Ez szintén a közjegyző hatáskörébe tartozó, a pénzkövetelések érvényesítésére szolgáló egyszerűsített polgári nemperes eljárás, amelyre a polgári perrendtartás szabályait a polgári nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel kell alkalmazni. Fontos megjegyezni, hogy ebben az esetben a fizetési meghagyásos eljárásra az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLV. törvény (a továbbiakban: Kjnp.) rendelkezéseit kell alkalmazni, nem vonatkoznak.

A pénzügyi stabilitás megőrzésével összefüggésben pedig a Kjtv. 55. § értelmében a Magyar Országos Közjegyzői Kamara szabályzatban rendelkezik 9. a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvényben és az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló törvényben meghatározott kötelezettségek körébe tartozó feladatok teljesítéséről, felügyeleti eljárásrendről, kockázatértékelésről és útmutatóról, valamint az auditált elektronikus hírközlő eszköz és működtetésének minimum követelményeiről, auditálásának módjáról és az ilyen eszköz útján végzett ügyfél-átvilágítás végrehajtásáról;⁵ 11. a közjegyző őrzésében levő pénz, értéktárgy és értékpapír kezeléséről és nyilvántartásáról; és 12. a közjegyzői pénztétetről. A törvény XI. fejezetének címe pedig az okirat, pénz és érték megőrzése.

A Kjtv. 162-165. §-hoz kapcsolódik, hogy a pénzügyi jogviszonyok egyik alapvető sajátossága, hogy a felek közötti kötelezettségvállalások rendszerint időben elválnak egymástól: a pénzeszközök, értéktárgyak vagy értékpapírok átadása gyakran nem esik egybe a másik fél teljesítésével. Ez az időbeli eltérés a pénzügyi rendszerben teljesítési és elszámolási kockázatot (*settlement risk*) keletkeztet, amelynek kezelése a modern pénzügyi jog egyik központi kérdése. A Kjtv.-ben szabályozott bizalmi őrzés intézménye e kockázat kezelésére szolgáló, sajátos jogi eszköz, amely a pénzügyi szektorban nem piaci, hanem közhatalmi

- 3 Vht. 23/C. § (1) Az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, b) a jogosult és a kötelezett nevét, c) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, d) a teljesítés módját és határidejét. (2) Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. (3) Az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a zálogszerződésről szóló közokiratot, ha a követelés teljesítési határideje letelt.
- 4 Csűrös Gabriella, A bírósági végrehajtó és a közjegyző jogállása, eljárása: párhuzamok és metszéspontok. Közjavak - A kormányzat kihívásai a mai piacgazdaságban, 2025, XI/2, 125-139.
- 5 Nagy Zoltán, A nem pénzügyi szolgáltatók a pénzmosás elleni intézményrendszerben. Belügyi Szemle, 2023, 71(5), 867-883. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.5.7>.

garanciákon alapuló megoldást kínál. A közjegyzői bizalmi őrzés nem tekintendő sem banki letétnek, sem befektetési szolgáltatásnak.⁶ A jogalkotó kifejezett célja az volt, hogy a közjegyzői bizalmi őrzés járulékos jellegű legyen: kizárólag közjegyzői okirat készítése során, és kizárólag annak teljesítéséhez kapcsolódva valósulhat meg. Ez a korlátozás pénzügyi szempontból világos üzenetet hordoz: a közjegyző nem válhat a pénzügyi közvetítőrendszer szereplőjévé, ugyanakkor kulcsszerepet játszhat a tranzakcióbiztonság növelésében.

II. A közjegyzők szerepe a bankszektorban

A banki hitelezés során a közjegyzők meghatározó szerepet töltenek be a hitel- és kölcsönszerződések, valamint a kapcsolódó biztosítéki ügyletek közokirati rögzítésében. A közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat (amely lehet egyben tartozáselismerő nyilatkozat is) lehetővé teszi, hogy a bank nemfizetés esetén peres eljárás nélkül, közvetlen végrehajtással érvényesítse követelését. A 944/B/1994. AB határozat (említve a közjegyzői intézmény állami szerepét) kimondja, hogy a közjegyzői tevékenység az állami igazságszolgáltatás rendszerének része, és az általa készített közokiratok joghatása – különösen a jogviták megelőzésére és a jogbiztonság erősítésére – alkotmányos szinten is legitimált.⁷ Ez közvetetten támogatja a banki gyakorlat azon feltételezését, hogy a közjegyzői okiratok és végrehajtható okiratok joghatása nem csupán polgári jogi konstrukció, hanem többek között más jogágak (jelesül pénzügyi jog) és így a jogrendszer egyik alapintézménye.

II.1. Hitelezési jogviszonyok és végrehajtható okiratok

A banki hitelezés jogi infrastruktúrájának egyik meghatározó eleme a követelések érvényesíthetősége, különösen nemteljesítés esetén. A modern banki gyakorlatban a kockázatkezelés nem kizárólag prudenciális vagy számviteli kérdés, hanem eljárásjogi és jogérvényesítési dimenzióval is rendelkezik. Ebben a körben a közjegyzők által készített, végrehajtható okiratok kiemelt jelentőséggel bírnak, amelynek alapján végrehajtható okiratot (Vht 1.§) lehet kiállítani. Ehhez kapcsolódik a bevezetőben is utalt Kjt.v. 112. §, valamint a Vht. 23/C. §, amelyek alapján közjegyzői

6 *Hodosi Gábor*, A jogosulatlan pénzügyi tevékenység megítélése a közjegyzői gyakorlatban és összefüggése az okirat hamisítással (DJM, 2017/3-4. 10-27.) https://www.debreceinijogimuhely.hu/archivum/3_4_2017/a_jogosulatlan_penzugyi_tevékenység_megitélese_a_közjegyzői_gyakorlatban_es_összefüggése_az_okirat_hamisítással/, <https://doi.org/10.24169/DJM/2017/3-4/2>.

7 AB 944/B/1994 – a közjegyzői tevékenység alkotmányos legitimitása és jogalkalmazói szerepe

okirat alapján a bank a követelés érvényesítéséhez nem köteles peres vagy fizetési meghagyásos eljárást indítani, hanem közvetlenül végrehajtást kezdeményezhet.

Fontos ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a közjegyzői okirat végrehajthatósága nem értelmezhető korlátlan eszközként. A bírói gyakorlat következetesen abból indul ki, hogy a közjegyzői eljárás alkotmányos legitimitációját a pártatlanság, a kioktatási kötelezettség és a jognyilatkozatok valódiságának vizsgálata biztosítja. E garanciák nélkül a végrehajthatóság rendszerszinten is kockázatokat hordozna. A Kúria következetes gyakorlata szerint a közjegyzői okirat végrehajthatósága nem sérti az adós tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel a kötelezettségvállalás közokiratba foglalása során a közjegyző köteles vizsgálni az akaratnyilatkozat valódiságát és a jogügylet jogszerűségét.⁸ Ezt a szemléletet tükrözi a kúriai gyakorlatban kialakult elv, miszerint a közjegyzői okirat nem pusztán bizonyító erejű dokumentum, hanem önálló végrehajtási cím, tehát a közjegyzői okirat végrehajthatósága nem formai, hanem joghatásbeli kérdés is.⁹

A lakossági és vállalati hitelezésben ma általános banki gyakorlat, hogy a hitel- és kölcsönszerződésekhez kapcsolódó egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalása a folyósítás előfeltétele. Ennek oka, hogy a nemteljesítő hitelek (*non-performing loan*, NPL) kezelésében a bank számára kulcsfontosságú a gyors és költséghatékony jogérvényesítés, amelyet a közjegyzői okirat biztosít. Tipikus, hogy egy jelzáloghitellel biztosított lakossági kölcsön esetében az adós közjegyzői okiratban vállal kötelezettséget a fizetési kötelezettségének teljesítésére. Amennyiben az adós tartós fizetéseképtelenségbe kerül, a hitelintézet a közjegyzői okirat alapján – peres vagy fizetési meghagyásos eljárás mellőzésével – végrehajtást indíthat. Ez a megoldás nemcsak a banki veszteségeket mérsékli, hanem rendszerszinten is csökkenti a bíróságokra nehezedő terhelést, ami közvetett módon a pénzügyi stabilitást szolgálja. A Kúria egyes döntéseiben (például a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit vizsgáló határozatokban) hangsúlyozta, hogy a közjegyzői okirat végrehajthatóságának feltétele a kötelezettség egyértelmű, feltétlen és számszerűsíthető meghatározása, ami a banki (magán) okirat-szerkesztési gyakorlatot is jelentősen befolyásolja.¹⁰

A banki hitelezésben gyakori probléma, hogy a hitel- vagy biztosítéki jogviszony jogvita tárgya lehet a végrehajtás előtt. A 3/2020. számú PJE határozat szerint a közjegyző a Vht. 23/C. §-a szerinti jogkörében eljárva nem vizsgálhatja a záradékolni kért, alakilag szabályszerűnek látszó közjegyzői okiratba foglalt

8 AB 944/B/1994 – a közjegyzői tevékenység alkotmányos legitimitása és jogalkalmazói szerepe

9 *Juhász Ivett*, A közjegyzői okiratokról, különös tekintettel az ügyleti okirat es a ténytanúsító okirat különbségeire. *Iustum Aequum Salutare*, 2021, 17, 213.

10 Kúria 5/2024. JEH (Jpe.IV.60.058/2023/9.) jogegységi határozat a közjegyző által kiállított tanúsítvány és az ahhoz mellékletként fűzött jegyzőkönyv közokiratnak való megfeleléséről

kötelezettség létrejöttét, érvényességét és fennállását.¹¹ Ez a közjegyző eljárási hatáskörének határait szabja meg, miközben a bíróságra hárítja a jogviszony szubsztanciális vizsgálatát, azaz kötelezettség létrejötté, érvényessége és fennállása tárgyában fennálló jogvita elbírálását hárítja, miközben a végrehajtási jogcímet továbbra is a közjegyzői okirat jelenti. Ilyen módon a közjegyzői okirat eljárási eszközöket biztosít a pénzkövetelések gyors érvényesítéséhez.

A 9/2023. jogegységi határozat a hitel- és kölcsönkövetelés érvényesítésének „életciklusához” (elévülés, végrehajthatóság, permentes érvényesítés) kapcsolódik, és közvetett módon támogatja a banki gyakorlatban alkalmazott közjegyzői okiratok végrehajthatóságára irányuló konstrukciók jogbiztonságát.¹² A döntés kimondta, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 327. § (1) bekezdésében felsorolt cselekmények a követelés elévülését akkor is megszakítják, ha a jogügylet még a régi Ptk hatálya alatt jött létre és fennállnak a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátásának feltételei (Vht. 23/C. §), de a jogosult a közvetlen végrehajtás helyett a követelését perben érvényesíti.

A banki gyakorlatban gyakran nemcsak közjegyzői ügyleti okiratokra, hanem kiegészítő tanúsítványokra és jegyzőkönyvekre is szükség van (például a visszafizetés esedékessé válása feltételei teljesülésének igazolására). Ezzel kapcsolatban a Kúria 5/2024. jogegységi határozata is rögzíti, hogy a közjegyző által kiállított ténytanúsítvány megfelel a közokirat jogi minősítése feltételeinek.¹³ A jogegységi határozat alapján a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.20.585/2022/4. számú határozata és a BH 2022.12.321. a következő kötelező értelmezéssel alkalmazható: „a Vht. 23/C. §-a alapján a felmondás közléséről kiállított ténytanúsítvány és a felmondás szó szerinti szövegét tartalmazó hozzáfűzött melléklet akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a melléklet az okirat része, azaz a ténytanúsítványból a melléklet egyértelműen beazonosítható, illetve ha kitűnik belőle a tartalmi összefüggés, vagyis konkrét utalás van a melléklettel való kapcsolatra vagy feltünteti a hozzáfűzött irat számát. Egyszerűbben fogalmazva: a közjegyzői okirat (és helyesebben nem a felmondás közléséről kiállított ténytanúsítvány, illetve a felmondást tartalmazó hozzáfűzött melléklet) akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a felmondást

11 Kúria 3/2020. PJE a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdéseiről (a közjegyzői végrehajtási záradék kiállításának joghatásai és korlátai)

12 Kúria 9/2023. JEH (Jpe.IV.60.038/2023/12.) jogegységi határozat a végrehajtási záradékkal ellátható közjegyzői okiratba foglalt követelés elévüléséről.

13 Kúria 5/2024. JEH (Jpe.IV.60.058/2023/9.) jogegységi határozat a közjegyző által kiállított tanúsítvány és az ahhoz mellékletként fűzött jegyzőkönyv közokiratnak való megfeleléséről

és a felmondás közlését is közokirat tanúsítja.¹⁴ A szóban forgó jogegységi határozat erősíti a dokumentumok közokirati státusát és így a banki szerződések végrehajthatóságát is.

A nagy összegű vállalati vagy infrastruktúra-finanszírozások esetén gyakori, hogy több bank közösen nyújt hitelt (szindikált hitel). Ilyen esetekben a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat egyetlen végrehajtási címként szolgálhat több jogosult javára, a ranghelyek, feltételes lehívási jogok, kereszt-default klauzulák közokirati rögzítése pedig csökkentheti az értelmezési viták kockázatát, és nemteljesítés esetén a szindikátus tagjai közötti belső elszámolás is egyszerűbbé válik. Ez különösen releváns a banki kockázatmegosztás és a prudenciális tőkekövetelmények szempontjából. A refinanszírozás és a követelés-átruházás, vagy nem teljesítő hitelportfóliók (NPL-ek) értékesítésekor a közjegyzői okirat növeli a követelés piacképességét, mivel az új jogosult is permentes jogérvényesítési pozícióba kerül, csökkenti az átruházást követő jogviták esélyét az adós oldaláról, elősegíti a banki mérlegek gyors tisztítását, ami rendszerszinten is stabilizáló hatású.

II.2. Hitelbiztosítéki és zálogjogi nyilvántartások

A banki hitelezés prudens működésének másik alappillére a szerződést biztosító mellékkötelezettségek, biztosítékok nyilvánossága és rangsorolhatósága. E célt szolgálják a közjegyzők közreműködésével működő közhiteles nyilvántartások,¹⁵ különösen a hitelbiztosítéki nyilvántartás (HBNY),¹⁶ amely az ingó jelzálogjogot, a követelést terhelő jelzálogjogot, valamint a faktorálás, a pénzügyi lízing, illetve a tulajdonjog-fenntartással történő eladás tényét érintő hitelbiztosítéki nyilatkozatokat tartalmazza. A hitelbiztosítéki nyilvántartás – a Ptk. és a kapcsolódó végrehajtási szabályok alapján – lehetővé teszi, hogy az ingó dolgokon, követeléseken és a nem lajstromozott vagyoni értékű jogokon alapított biztosítékok harmadik személyek számára is ellenőrizhetők legyenek. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:112. § szerint ugyanis a HBNY a zálogkötelezettek személyéhez kapcsolódóan tartalmazza a nem lajstromozott ingó dolgokon, jogokon és követeléseken alapított jelzálogjogokat, valamint az e törvényben meghatározott egyéb biztosítéki jogokat.

14 Lásd továbbá: *Bodzási Balázs*, A felmondás közjegyző általi tanúsítására vonatkozó szabályok, különös tekintettel a Kúria 3/2020. PJE határozatában foglaltakra. *Közjegyzők Közlönye*, 2022, 26 (1), 38-44., *Juhász Krisztina*, Fogyasztói jogok és a végrehajtási záradék. *Iustum Aequum Salutare*, 2018, 14 (4), 183-190.

15 *Csapó Orsolya*, Közhiteles nyilvántartások reformja az átláthatóság jegyében. *Iustum Aequum Salutare*, 2025, 21(1), 187-201.

16 *Sizmazia, Norbert*, Az eltűnt közhitelesség nyomában: A hitelbiztosítéki nyilvántartás apológiája. *Magyar Jog*, 2016, 63, 129-147.

A nyilvántartás nyilvános, tartalmát az interneten bárki ingyen, személyazonosság nélkül megtekintheti. Ez a banki gyakorlatban alapvető jelentőségű a hitelbírálat során, a refinanszírozási ügyleteknél, és követelés-átruházáskor (lásd faktoring, forfetírozás). A hitelbiztosítéki nyilvántartásról szóló 2013. évi CCXXI. törvény szerint a HBNY hitelesen tanúsítja, hogy a hitelbiztosítéki nyilatkozatot tevő a nyilvántartásban rögzített időpontban és a nyilvántartásban szereplő tartalommal, a Polgári Törvénykönyv és az e törvényben foglaltak szerint hitelbiztosítéki nyilatkozatot tett. A szövegezés némiképp félrevezető, mert a nyilvántartás nem közhiteles, tehát inkább negatív értelemben tanúsítja a benne foglalt nyilatkozatok megtételét, vagyis azt, hogy a nyilvántartásban rögzített nyilatkozatokon kívül nem tettek más hitelbiztosítéki nyilatkozatot.¹⁷ Viszont ennek ellenére is a nyilvántartás jelentősége túlmutat az egyedi banki ügyleteken: a biztosítékok átláthatósága hozzájárul a pénzügyi intézmények prudens hitelezési gyakorlatához és kockázatkezeléséhez.

Itt említhető még, hogy tipikus lakossági konstrukció, amikor a hitelhez (kölsönhöz) magánszemély kezes csatlakozik. (A fogyasztói garantőrt kezesnek kell tekinteni.)¹⁸ A közjegyzői okirat egyértelművé teszi az egyetemleges felelősség terjedelmét, és a kezes ellen is közvetlen végrehajtást tesz lehetővé. Amennyiben a kezes nem kíván fizetési kötelezettségének eleget tenni, akkor a kezeset terheli annak bizonyítása, hogy az aláírt közjegyzői okirat és a közjegyzői tájékoztatás ellenére sem volt tisztában azzal, hogy mi is az a kezesség. Ez különösen jelentős a fogyasztóvédelem és a banki reputációs kockázat egyensúlya szempontjából.

A banki ügyletek körében a közjegyzői bizalmi őrzés elsősorban feltételes teljesítésű jogviszonyoknál juthat szerephez. Ilyen lehet például egy nagy összegű vállalati hitelhez, többmilliárd forintos projektfinanszírozási ügyletkező kapcsolódó biztosítéki konstrukció, ahol a hitelösszeg folyósítása bizonyos jogi feltételek – például zálogjog bejegyzése vagy tulajdonjog-átruházás – teljesüléséhez kötött. A hitelnyújtó bank részéről a biztosítéki csomag jelentős részét képezik a közjegyzői okiratba foglalt biztosítéki nyilatkozatok és zálogszerződések. Emellett ilyen esetekben a hitelösszeg közjegyzői bizalmi őrzésbe helyezése biztosítja, hogy a pénzeszközök egyik fél rendelkezése alá se kerüljenek addig, amíg a jogi feltételek nem teljesülnek maradéktalanul. A beruházás finanszírozása során a bank a hitelösszeg első részletét közjegyzői bizalmi őrzésbe – vagy más szerződéses konstrukció esetén közjegyzői letétbe – helyez(heti), és a közjegyző csak akkor adja át az összeget az adósnak, ha a beruházási ingatlanra vonatkozó jelzálogjog bejegyzése igazolt. Amennyiben a projekt megghiúsul, a bank a pénz-

17 Mikó Ádám: Hitelbiztosítéki Nyilvántartás (HBNY) ([https://miko.hu/content/hu/hitelbiztositeki_nyilvantartas_\(hbny\)](https://miko.hu/content/hu/hitelbiztositeki_nyilvantartas_(hbny)))

18 Ptk. 6:438. § [Fogyasztó által vállalt garancia] Ha a garantőr fogyasztó, a garanciavállaló nyilatkozat készfizető kezességként érvényes.

eszközöket visszakapja, anélkül hogy hosszas jogvitába bocsátkozna. Ez a megoldás a bank számára kockázatcsökkentő eszköz, mivel kizárja a korai folyósításból eredő veszteségeket és kockázatokat, az adós számára pedig garanciát jelent arra, hogy teljesítés esetén a pénzeszközök késedelem nélkül felszabadulnak. A közjegyzői közreműködés elősegíti, hogy a projekt kudarcba fulladása esetén a bank gyorsan és hatékonyan érvényesíthesse követeléseit. A gyakorlatban ez azonban nem életszerű, mert kevés közjegyző vállalná, hogy a bizalmi őrzési számlájára több százmillió forint kerüljön, különösen, hogy annak megállapítása is vitás lehet, hogy a projekt teljesen vagy részben meghiúsult-e vagy sem. Ilyenkor inkább a bank egyszerűen nem folyósít addig, amíg a folyósítási feltételek nem teljesülnek.

A banki szerződések esetén a feltételek dokumentálása is kulcsfontosságú lehet. A Kúria BH 2022. 321. számú döntése alapján a közjegyzői okirat akkor látható el végrehajtási záradékkal, ha a feltétel bekövetkeztét is közokirat tanúsítja. Ez explicit utal a Vht. 23/C. § (1)–(2) bekezdésére és részletes feltételeire, amelyek nélkül a végrehajtás nem rendelhető el.

II.3. Fizetési meghagyásos eljárás

A Fmhtv. alapján a közjegyzők által lefolytatott fizetési meghagyásos eljárás a banki követeléskezelés egyik legfontosabb eszköze. A bankok és a követeléskezelők tömegesen alkalmazzák ezt az eljárást kisebb összegű, vitatott követelések esetén, mivel gyors, elektronikus, és alacsony költségű. Ennek indoka, hogy a közjegyzői jogerős fizetési meghagyás egyenértékű a jogerős bírósági ítélettel; a jogerős fizetési meghagyás alapján a közjegyző által kiállított végrehajtási lap egyenértékű a jogerős ítélet alapján a bíróság által kiállított végrehajtási lappal, ami a pénzügyi jogérvényesítés hatékonyságát jelentősen növeli. A közjegyzők e szerepe a banki szektor szempontjából nem csupán adminisztratív, hanem a pénzügyi rendszer tehermentesítését szolgáló intézményi megoldás. Az eljárás tömeges jellege és elektronikus működése a pénzügyi szektor követeléskezelésének is az egyik alappillére. Az Fmhtv.-hez fűzött esetjog rendkívül széleskörű, számos könyv és publikáció rendszerezetten dolgozza fel.¹⁹

19 A vonatkozó jogirodalomból lásd *Szécsényi-Nagy Kristóf*, Nagykommentár a fizetési meghagyásos eljárásról szóló törvényhez. Wolters Kluwer Hungary, 2012.; *Rák Viktor*, Nagykommentár az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló rendelethez. Wolters Kluwer Hungary, 2020.; *Suri Noémi*, Tagállamközi követelésbehajtás alternatívái polgári és kereskedelmi ügyekben: Helyzetkép a pénzkövetelések érvényesítését biztosító uniós hatásmechanizmusokról. *Glossa Iuridica*, 2024, 11(1-2), 353-378.; *Endrédi András*, A fizetési meghagyás kézbesítésével kapcsolatos gyakorlati problémák, különös tekintettel a postai kézbesítésre. *Miskolci Jogi Szemle*, 2024, 19(1), 70-90.; *Molnár Judit*, A közjegyző előtti egyezségi eljárás és a fizetési meghagyási eljárás kapcsolata a három millió forintot meg nem haladó pénzkövetelések érvényesítése körében. *Forum. Acta Iuridica et Politica*, 2023 13(2), 67-75.

II.4. Fizetési, betéti, folyó- és értékpapírszámlák

Az örökléssel függ össze, és a betéti- és bankszámla-szerződésekhez kapcsolódik,²⁰ hogy ha az örökhagyó a bankszámlájára (pontosabban fizetési számlájára) haláleseti kedvezményezettet jelöl ki, azaz olyan személyt, aki a bankszámla pozitív egyenlege feletti rendelkezési jogot a számlatulajdonos halál esetén átveszi, akkor a számlán lévő összeg nem lesz része az örökhagyó hagyatékának. Az érintett hitelintézet vagy pénzügyi intézmény közvetlenül a haláleseti kedvezményezettnek fizeti ki a számlán lévő összeget. A haláleseti rendelkezés írásban, a banknál tehető meg, akár a számlanyitást követően is. A kedvezményezett személy nem feltétlenül örökös, lehet bárki (például élettárs, barát is), de a társkártyával rendelkező automatikusan nem lesz haláleseti kedvezményezett. A haláleseti rendelkezés esetében a számlát nem zárólják, és ez sokaknak ez azt jelenti, hogy a temetési költséget nem hitelből kell fedezni. Más esetben a kiskorú örökösök vagyona feletti gyámhatósági jogkör okozna nehézséget, ha a szülők egymással egyeztetve nem tennének haláleseti rendelkezést. A haláleseti rendelkezés nem nevesített a hatályos jogban, hanem egy szerződéses rendelkezés – a Ptk. 6:396. § alapján – a pénzügyi intézet felé. A számlatulajdonos a haláleseti rendelkezésben nem végrendelezik, nem örökösöt jelöl meg, hanem megbízást ad a számlavezető bank részére a kedvezményezettnek való kifizetésre.²¹ Ugyanakkor azt is meg kell említeni, hogy a kötelelő rész alapjába beletartozhat mint az örökhagyó által juttatott ingyenes adomány, ha a haláleseti kedvezményezett-nevezés valóban ingyenes juttatás, nem valamely visszerhes szolgáltatás ellenszolgáltatása, ezért a haláleseti rendelkezés esetén kötelelő rész iránti igény felmerülhet.

Mivel legtöbbször a banki szolgáltatásokhoz kapcsolódik, ezért itt említjük, hogy a betéti és bankszámlaszerződéstől eltérően a befektetési számlákra, így az értékpapírszámlára és az állampapírokat tartalmazó számlákra (az értékpapírszámlákon elhelyezett pénzeszközök, értékpapírok, állampapírok, és más befektetési eszközök esetében) nem lehet haláleseti kedvezményezettet megjelölni. Ez azt jelenti, hogy az ilyen számlákon tartott eszközök (például magyar állampapír, részvény, befektetési jegy) az örökhagyó halála után automatikusan a hagyaték részévé válnak, és a hagyatéki eljárás során öröklődnek tovább törvényes öröklés vagy végrendelet útján.²² A Tartós Befektetési Számla (TBSZ) öröklése esetén az örökös adómentesen jut hozzá a TBSZ-en elhelyezett megtakarításhoz és annak hozamaihoz azáltal, hogy az örökhagyó halálát úgy tekintik,

20 Lásd helyesebben a Ptk. 390. § (betéti szerződés), 391-393. § (folyószámla-szerződés), 394-399. § (fizetési számlaszerződés) által szabályozott jogviszonyokat.

21 Ptk. 6:396. § [A fizetési számla feletti rendelkezés] (1) alapján a fizetési számla egyenlege felett a számlatulajdonos, illetve az általa meghatalmazott és a számlavezető részére bejelentett személyek jogosultak rendelkezni.

22 *Bókai Judit*, Az új öröklési jogi szabályok és a hagyatéki eljárás. Magyar Jog, 2007, 54, 513-517.

mintha lejárt volna az öt éves lekötési időszak. A magyar állampapírok öröklése mentes az öröklési illeték alól. A bankszámla és az értékpapírszámla közötti alapvető különbség, hogy az előbbi a bankkal szemben bankszámlakövetelést (számlapénzt) testesít(het) meg; tehát egy vagyoni követelés halálesetkor közvetlenül jogilag átadható (például kedvezményezettnek). Az értékpapírszámla ezzel szemben tőkepiaci (értékpapír-számlavezetői) jogviszony, amely jogilag nem egyszerű követelés, hanem értékpapír-letét vagy számlán nyilvántartott eszköz a befektetési szolgáltatónál. Itt a számlatulajdonosi helyzet, tulajdonjog és tőkepiaci szabályok érvényesülnek. A bankszámla haláleseti rendelkezés szerződéses eszköz, míg az értékpapírszámla esetén az öröklés jogszabályi szabályozáson és a hagyatéki átíráson keresztül történik, nem pedig előzetes kedvezményezett-bejelentésen keresztül.

III. A közjegyzők szerepe a biztosítási szektor szempontjából

A biztosítási jogviszonyok sajátossága, hogy a szolgáltatás teljesítése rendszerint időben elválk a szerződéskötéstől, és gyakran olyan eseményhez kötődik, amelynek bekövetkezése vagy jogi minősítése vitás lehet. A biztosítók kockázatkezelési és jogérvényesítési gyakorlata ezért különösen érzékeny a jognyilatkozatok egyértelműségére, bizonyíthatóságára és a jogosulti kör tisztázottságára. E körben a közjegyzői közreműködés nem általános, nem tömeges, hanem kivételes jellegű megoldásként jelenik meg. Éppen e kivételesség adja jogbiztonsági értékét: a közjegyzői tanúsítás és a közokirati forma alkalmazása tipikusan olyan esetekben indokolt, ahol a szerződéses jognyilatkozatok későbbi vitája valós kockázatot jelent, vagy ahol a biztosító jogszerű teljesítése fokozott bizonyítási biztonságot igényel, különösen nagy értékű, összetett vagy személyhez kötött biztosítási jogviszonyokban.

III.1. Szerződéses jogbiztonság és közjegyzői tanúsítás

A biztosítási szerződésre vonatkozó szabályok (Ptk. 6:439–6:448. §) a szerződés létrejöttét alapvetően konszenzuális jogviszonyként kezelik, ugyanakkor több olyan jognyilatkozatot ismernek, amelyek későbbi viták forrásai lehetnek (például kedvezményezett-jelölés, módosítás, visszavonás, kockázatváltás bejelentése). A közjegyzői tanúsítás és közokirati forma alkalmazása a biztosítási jogviszonyokban nem általános, de a biztosítói gyakorlatban egyre inkább megjelenik olyan esetekben, ahol a biztosítási összeg kiemelkedően magas, a jogosulti kör személyes vagy családjogi konfliktusokkal terhelt, vagy a szerződéshez kapcso-

lódó jognyilatkozat későbbi viták fókuszába kerülhet. A Kúria következetes gyakorlata szerint a közokirat bizonyító ereje nem korlátozódik az okirat kiállításának tényére, hanem kiterjed a benne foglalt jognyilatkozatokra is.²³

Ehhez kapcsolódó példa, hogy egy nagy összegű életbiztosítási szerződésnél a biztosított közjegyző előtt tesz kedvezményezett-jelölő nyilatkozatot, amelyet a biztosítóval is közölnie kell, mert ez kedvezményezett-nevezésként szerződési nyilatkozat is. Halála esetén a biztosító számára a közjegyzői okirat egyértelműen igazolja a jogosult személyét, ami kizárhatja a családtagok közötti vitákat és jelentősen lerövidíti a kárkifizetési folyamatot. A biztosító megfelelési (*compliance*) szempontból is erős pozícióba kerül, mivel a kifizetés alapjául szolgáló dokumentum közhiteles forrásból származik. A biztosítói gyakorlatban ez különösen releváns az AML/CFT-kötelezettségek (*anti-money laundering and countering the financing of terrorism*) teljesítése során is, hiszen a jogosult személyének egyértelmű azonosítása csökkenti a visszaélések kockázatát.

Az életbiztosítási szerződésekben előfordulhat, hogy elsődleges és másodlagos kedvezményezett kerül megjelölésre, vagy a jogosultság bizonyos feltétel (pl. túlélés, életkor elérése) bekövetkeztéhez kötött. A közjegyzői okiratba foglalt és a biztosítóval is közölt nyilatkozat ebben az esetben kizárhatja a sorrend és a feltétel értelmezése körüli vitákat, megkönnyítheti a biztosító jogszerű kifizetését, csökkentve az utólagos peres eljárások számát. Más kérdés, ha nevezett kedvezményezett hiányában az örököszt kell kedvezményezettnek tekinteni, mert erre vonatkozóan az örökhagyó végrendeletében megjelölheti azt az örökösét, akit ilyen esetben – de nem nevezett kedvezményezettnek, hanem kedvezményezettnek tekintendő örökösként – a biztosító szolgáltatása megillet.

III.2. Biztosítási viták megelőzése

A biztosítási jog egyik klasszikus konfliktusforrása a közlési és változásbejelentési kötelezettség megszegése. A biztosítók gyakorlata szerint számos kárigény elutasításának alapja az, hogy a biztosított nem, vagy nem megfelelően tájékoztatta a biztosítót a kockázat szempontjából lényeges körülményekről (Ptk. 6:446. §, életbiztosítás esetén 6:482. §). A bírói gyakorlat következetesen kimondja, hogy a közlési kötelezettség megsértésének bizonyítása a biztosítót terheli, ugyanakkor a biztosított által tett jognyilatkozatok bizonyíthatósága döntő jelentőségű. Ebben a körben a jognyilatkozat közlésének közjegyzői tanúsítás megelőző jellegű jogbiztonsági eszközként jelenik meg.

Gyakori lehet, hogy egy nagy értékű ipari vagyonbiztosítási szerződés megkötésekor a biztosított közjegyző előtt nyilatkozik a kockázatviselés szempontjából

23 BH 2023. 163. A közokirat teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy a kiállító a benne foglalt intézkedést megtette vagy határozatot a benne foglalt tartalommal meghozta.

releváns körülményekről (például technológia, tűzvédelmi rendszer, veszélyes anyagok). A közjegyzői okirat csak a nyilatkozat megételét és a tett nyilatkozat tartalmát tanúsítja, és nem a nyilatkozat szerinti tények valóságát, ugyanakkor a közokirat-hamisítás büntetőjogi tényállására (Btk. 342. §) vonatkozó utalást is tartalmazza. A Kúria több döntésében hangsúlyozta, hogy a közokiratban rögzített tényállítással szemben a bizonyítási teher csak akkor fordul meg, ha ténytanúsító okiratról van szó, ami a biztosítási perekben (is) jelentős hatással van az eljárás kimenetelére.

A biztosítási jogviszonyokban a közjegyzői letét vagy a bizalmi őrzés kevésbé tipikus, de speciális helyzetekben szintén releváns lehet. Különösen igaz ez nagy összegű életbiztosítási vagy vagyonszerzési jogviszonyoknál, ahol a szolgáltatás kifizetése jogvitához kötött feltételekhez kapcsolódhat. Amennyiben a biztosító és a jogosult között vita áll fenn például a kedvezményezett személyét vagy a kár bekövetkezésének körülményeit illetően, a kifizetendő összeg közjegyzői letétbe helyezése átmeneti megoldást kínálhat. Ez a konstrukció egyensúlyt teremt a felek között: a biztosító eleget tesz teljesítési kötelezettségének, miközben a jogosult rendelkezéshez való joga sem sérül, hiszen az összeg jogilag elkülönítve, közhatalmi felügyelet alatt marad mindaddig, amíg a vita rendeződik. (Nem életszerű, inkább elméleti példa, hogy ha a biztosítási szerződést is közjegyzői közokiratba foglalták, akkor a bizalmi őrzés is felmerülhet.)

Érdemes egy másik esetet is megemlíteni, amikor a kár bekövetkezése nem vitás, de annak jogi minősítése (például kizárás, súlyos gondatlanság) igen. Ekkor a vitatott összeg tekintetében a biztosító számára a közjegyzői letét kerülhet szóba, ha annak feltételei fennállnak. Ezzel elkerülhető a késedelmi kamat és a rosszhiszemű késedelem vádja, a jogosult érdeke is védett, mert az összeg elkülönítve marad. Ez a megoldás a biztosítási perek *escalation risk*-jét jelentősen csökkenti.

III.3. Hagyatéki eljárások és biztosítási kifizetések

A hagyatéki eljárások során rendszeresen merül fel az a kérdés, hogy az életbiztosítási szerződés alapján a biztosítót terhelő szolgáltatás (a biztosítási összeg kifizetése) a hagyaték részét képezi-e. A közjegyző döntése közvetlen hatással van a biztosítók teljesítési kötelezettségére és a jogosultak körére. Az életbiztosítások esetében (Ptk. 6:478. §) ugyanis kedvezményezett lehet (i) a szerződésben megnevezett személy; (ii) a bemutatóra szóló kötvény birtokosa; vagy (iii) ilyen személyek hiányában vagy ha a kedvezményezett megnevezése nem volt érvényes a biztosítási esemény időpontjában, a biztosított vagy örököse. Ezen sorrendiség alapján a biztosított örököse akkor minősül kedvezményezettnek, ha nincs szerződésben megjelölt kedvezményezett, és bemutatóra szóló kötvényt sem

állítottak ki. A szabály tehát a biztosítási összeg felvételére jogosult személy hiányzó kijelölését pótolja.

A szerződő fél a kedvezményezettet a biztosítóhoz címzett és a biztosítónak eljuttatott írásbeli nyilatkozattal jelölheti ki, és a biztosítási esemény bekövetkezéséig bármikor ugyanilyen formában a kijelölését visszavonhatja vagy a kijelölt kedvezményezett helyett más kedvezményezettet nevezhet meg. Ha nem a biztosított a szerződő fél, mindezekhez a biztosított írásbeli hozzájárulása szükséges. Bár a közjegyzői okiratba foglalt kedvezményezett-jelölés nem élvez elsőbbséget a magánokirati vagy tanúvallomásokkal szemben, de bizonyító ereje nagyobb.²⁴ A kedvezményezetti minőség közlése a biztosítóval ekkor is szükséges, a közjegyzői okirat csak azt igazolja, hogy a fél az abban foglalt nyilatkozatot a közokirat szerinti tartalommal, a közokirat szerinti helyen és időben megtette. Így a biztosítók számára a kifizetés alapjául szolgáló jogosultság egyértelműen igazolt.

A joggyakorlat szerint – követve a korábbi Ptk. felfogását is²⁵ –, ha a biztosított kedvezményezettet jelölt, a biztosítási összeg nem tartozik a hagyatékba,²⁶ és közvetlenül a kedvezményezettet illeti. Ugyanígy akkor sem hagyaték, ha nincs nevezett kedvezményezett, hanem kedvezményezettnek az örökösöt kell tekinteni. Ebből következik, hogy a biztosítási összeg nem vehető fel a hagyatéki leltárba és nem adható át hagyatékként az örökösnek, továbbá az örökhagyó esetleges hitelezői sem tarthatnak rá igényt. Az örökösi minőség csupán a kedvezményezett személyének meghatározója, de nem jelenti azt, hogy a biztosítási összeg a hagyaték része lesz. A biztosítási összeg felvételére való jogosultság alapja ilyen esetben is az életbiztosítási szerződés, melynek kedvezményezettje az örökös. Az életbiztosítási összeg – ideértve a balesetbiztosítás alapján halál esetére kifizetendő összeget is – más kedvezményezett kijelölése hiányban az örökösöt vagy örökösöket illeti, de hagyaték tárgyát nem képező követelés, ami az örökhagyó halála időpontjával válik esedékessé. A közjegyző ebben az esetben (csak) azt igazolja, hogy ki az örökhagyó örököse, valamint, ha az örökhagyó a végintézkedésében arról is rendelkezett, hogy örökösei közül melyiket kell – nevezett kedvezményezett hiányában – kedvezményezettnek tekinteni, akkor

24 *Kúria 163. döntés - A közokirat teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy a kiállító a benne foglalt intézkedést megtette vagy határozatot a benne foglalt tartalommal meghozta; illetve a közokirattal tanúsított adatok és tények valóságát vagy a közokiratban foglalt nyilatkozat megtételét, annak idejét és módját. A bizonyítottságnak ez a három tárgyköre azonban nem kapcsolódik valamennyi közokirathoz. Azt a közokirat fajtája határozza meg, hogy a felsorolt bizonyítási tárgykörök közül melyeket bizonyítja teljes bizonyító erővel.*

25 Örkényi Éva, *Hagyaték tárgyát képezi-e az életbiztosítás összeg, illetve a nyugdíj?* *Közjegyzők Közlönye* 2006/5. szám. PK 75. szám: Ha az életbiztosítási szerződésben a kedvezményezettet nem jelölték meg, és bemutatóra szóló kötvényt sem állítottak ki, a Ptk. 560. §-a (1) bekezdésének c) pontja szerint kedvezményezettnek minősülő örökösöket egymás közti viszonyukban a biztosított összeg olyan mértékben (arányban) illeti meg, amilyen mértékben (arányban) erre öröklés esetében igényt tarthatnának.

26 Pfv.V.20.969/2019/12 [34] A perben nem vitatott tény, hogy a szerződő a hagyatéka egészére végrendeletet tett, továbbá az életbiztosítás nem képezi a hagyaték részét.

azt is, hogy közülük kite kell kedvezményezettnek tekinteni a végintézkedés szerint. Az ezzel kapcsolatos jogviták eldöntésére pedig a bíróság hivatott.

Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 143. §-a szerint a biztosító a hagyatéki eljárás jogerős lezárásáról történő tudomásszerzés napjáig

- az elhunyt szerződő által kötött vagyont biztosítási szerződéshez kapcsolódóan, kizárólag az érintett biztosítási szerződés díjfizetéssel történő fenn tartása érdekében a biztosítási szerződés fennállásáról, a biztosítást igazoló okirat számáról, az általános szerződési feltételekről, a szerződés díjgyenlegéről, az esedékes díjtarozás összegéről, valamint a szerződés évfordulójáról az elhunyt szerződő közeli hozzátartozója, illetve a vagyontárgy birtokosa részére,
- azon hitelfedezeti életbiztosítási szerződéshez, továbbá azon biztosítási szerződéshez kapcsolódóan, ahol a szolgáltatás jogosultja a hitelintézet és a szerződés biztosítottja az elhunyt személy, kizárólag a szolgáltatási igény biztosítóhoz történő bejelentése és a szolgáltatás teljesítéséhez szükséges adatok biztosító részére történő megküldése érdekében a biztosítási szerződés fennállásáról, a biztosítást igazoló okirat számáról, valamint az általános szerződési feltételekről az elhunyt biztosított közeli hozzátartozója részére
- annak írásbeli kérelmére – adatot szolgáltatathat, feltéve, hogy e minőségét a kérelmező okirattal igazolja. Nagy értékű élet- vagy vagyont biztosításoknál előfordulhat, hogy a biztosítási összeg több személy között, meghatározott arányban kerül felosztásra, eltérő jogcímen (például családtag és/vagy üzlettárs).

IV. A közjegyzők szerepe a befektetési jogviszonyokban

A hazai és az európai uniós befektetési piacsabályozás nem terjed ki a közjegyzői tevékenységre, ugyanakkor a közjegyzői közreműködés funkcionálisan illeszkedhet a jog által megkövetelt transzparencia és elkülönítés logikájához. A befektetési jogviszonyokban a jogi kockázat tipikusan nem a szerződés létrejöttéhez, hanem annak teljesítéséhez, időzítéséhez és érvényesítéséhez kapcsolódik. A modern befektetési piacokon – különösen zártkörű, nem tőzsdei ügyletekben – a felek közötti információs aszimmetria, a teljesítés elhúzódása és a feltételek összetettsége miatt a jogbiztonság intézményi biztosítékai felértékelődnek. A közjegyző ebben az összefüggésben szintén nem befektetési, piaci szolgáltatóként, hanem a jogbiztonságot garantáló közhatalmi szereplőként jelenik meg, aki a piaci mechanizmusokat kiegészítő, nem pedig helyettesítő funkciót lát el.

IV.1. Letéti és megőrzési funkciók – a közjegyző mint „közjogi escrow”

A Kjtv. 162–165. §-ai alapján a közjegyző jogosult pénz, értéktárgy és közforgalomban levő értékpapír bizalmi őrzésére, amennyiben az konkrét közjegyzői okirathoz kapcsolódik. Ez a szabályozás befektetési jogviszonyokban akkor válik jelentőssé, amikor a felek a teljesítést feltételekhez kötik, és egyik fél sem hajlandó elsőként teljesíteni, és van közöttük közjegyzői okiratba foglalt olyan jogügylet, amely a bizalmi őrzés alapjául szolgálhat. A közjegyzői bizalmi őrzés befektetési környezetben funkcionálisan megfeleltethető a nemzetközi gyakorlatban ismert *escrow*-konstrukciónak,²⁷ azzal az alapvető különbséggel, hogy ez nem szerződéses vagyongazdálkodás, hanem jogszabályon alapuló, quasi közhatalmi ellenőrzés alatt álló letét.

Tipikus példa erre egy *private equity* tranzakció, ahol egy magántőke-befektető közjegyzői okiratba foglalt szerződéssel üzletrészt vásárol egy magyar gazdasági társaságban (korlátolt felelősségű társaság vagy részvénytársaság). A vételár kifizetése ahhoz a feltételhez kötött, hogy az üzletrész-átruházás csak akkor válik hatályossá, ha a társasági szerződés módosítása bejegyzésre kerül. A befektető a vételárat közjegyzői bizalmi őrzésbe helyezi, aki csak a cégbírósági bejegyzés igazolása után adja ki az összeget az eladónak. Ez a megoldás kizár számos kockázatot (*payment before transfer of title risk*),²⁸ amely a zártkörű befektetések egyik tipikus problémája.

A Kúria következetes gyakorlata szerint a közjegyző által készített jegyzőkönyv és elismervény közokirat, amely teljes bizonyító erővel igazolja az átvétel, az őrzés és a kiadás körülményeit. Ez a befektetési jogvitákban jelentősen csökkenti a bizonyítási kockázatot. A vállalatfelvásárlásoknál gyakori, hogy a vételár egy része jövőbeli teljesítményhez (EBITDA,²⁹ árbevétel) kötött, vagy csak meghatározott mérföldkövek teljesülése esetén esedékes. A közjegyzői bizalmi őrzés semlegesíti a felek közötti bizalmi deficitet, pontos dokumentációt biztosít a feltételek teljesüléséről, csökkenti az utólagos elszámolási viták számát.

27 Az *escrow*-konstrukció egy olyan biztonsági mechanizmus, ahol egy semleges harmadik fél (az *escrow* ügynök) letétbe vesz pénzt vagy vagyontárgyakat egy tranzakció során, és csak akkor adja ki azokat, ha a vevő és az eladó (vagy más szerződő felek) minden, előre meghatározott feltételt teljesítettek, ezzel garantálva mindkét fél megbízhatóságát és csökkentve a pénzügyi kockázatot, gyakran ingatlan-, cégvásárlási és építési projektekben használják. A kifejezés az ófrancia *escroue* szóból ered, jelentése papírdarab, vagy pergamen.

28 *Payment before transfer of title risk*: ez a legpontosabb szakmai megfogalmazás, amely arra utal, hogy a vételár kifizetése (pénz kint) megelőzi a tulajdonjog átszállását (jog még bent).

29 EBITDA (Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation, and Amortization) egy pénzügyi mutató, amely a vállalat működési eredményét mutatja, még a kamatok, adók, értékcsökkenés és amortizáció levonása előtt, így segít a cégek alapvető profitabilitásának összehasonlításában, figyelmen kívül hagyva a finanszírozási, adózási és számviteli különbségeket. Két fő módon számítható: nettó jövedelemből vagy üzemi (operating) eredményből, és a nemzetközileg elfogadott számviteli kategória hiánya ellenére is elterjedt eszköz a vállalatok teljesítményének értékelésére.

IV.2. Befektetési szerződések közokirati formája és végrehajthatósága

A befektetési szerződések – ideértve az értékpapír-adásvételt vagy a befektetési jegy jegyzést – általában nem igényelnek közokirati formát. Ugyanakkor a gyakorlatban egyre gyakrabban jelenik meg az igény arra, hogy a felek a kötelezettségvállalásaikat közjegyzői okiratba foglalják, különösen akkor, ha a befektetés nagy értékű, hosszú futamidejű, vagy több feltételhez kötött. A közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállalás a Vht. 23/C. §-a alapján közvetlen végrehajtás alapjául szolgálhat. A Kúria 3/2020. PJE határozata egyértelművé tette, hogy a végrehajtási záradék kiállítása során a közjegyző nem vizsgálhatja a jogviszony érvényességét, csupán azt, hogy a záradékolandó közjegyzői okirat megfelel-e a törvényi feltételeknek. Ez befektetési jogviszonyokban különösen jelentős, mivel a befektető így peres vagy fizetési meghagyásos eljárás nélkül juthat jogérvényesítéshez.

A startup-finanszírozások esetében gyakori, hogy egy befektető kötelezettséget vállal arra, hogy egyes meghatározott üzleti mérföldkövek teljesülése esetén további tőkét biztosít a startup vállalkozás számára. A kötelezettségvállalás közjegyzői okiratba foglalása esetén a startup – a feltételek közokirattal igazolt teljesülésekor – közvetlen végrehajtással érvényesítheti a befektető kötelezettségét, ami a fiatal vállalkozások likviditási kockázatait jelentősen csökkenti.

A startup- és venture capital ügyleteknél szintén gyakoriak az eladási opciók (*put option*), együtt-eladási kötelezettségek (*drag-along*), együtt-eladási jogok (*tag-along*). Az ezekre vonatkozó jogügylet, vagy egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalása egyértelművé teszi az exit feltételeit, végrehajthatóvá teszi a kötelezettségvállalásokat, csökkenti a *minority hold-up* jellegű konfliktusokat. Ehhez hasonlóan nem intézményi befektetők részére történő kötvénykibocsátás és alternatív finanszírozási formák esetében a kibocsátó, finanszírozó kötelezettségvállalása(i) közjegyzői okiratba foglalható, és nemteljesítés esetén a befektetők per nélkül érvényesíthetik követeléseiket. Ez különösen releváns olyan konstrukcióknál, amelyek nem esnek a klasszikus tőkepiaci felügyelet alá.

IV.3. Befektetési alapok, jegyzések és ideiglenes letéti konstrukciók

A befektetési alapok működésében a jogszabályok jellemzően szakosított letétkezelőt írnak elő, ugyanakkor a jegyzési vagy alapítási szakaszban a közjegyzői bizalmi őrzés átmeneti biztosítékként jelenhet meg, ha létezik olyan közjegyzői okiratba foglalt jogügylet, amely a bizalmi őrzés alapjául szolgálhat. (A bizalmi őrzés azonban nem minősül letétnek.) Ez különösen zártkörű vagy alternatív befektetési alapok esetében gyakori. Az alternatív befektetési alapok körében egy zártkörű ingatlanalap alapításakor a befektetők pénzeszközeit közjegyzői bizalmi

őrzésben helyezhetik el ha létezik olyan közjegyzői okiratba foglalt jogügylet, amely a bizalmi őrzés alapjául szolgálhat, mindaddig, amíg az alap a minimális jegyzési összeget el nem éri és a felügyeleti nyilvántartásba vételre nem kerül. Ha az alapítás meghiúsul, a közjegyző a befektetők részére visszafizeti az összegeket. Ez a konstrukció növeli a befektetői bizalmat és csökkenti az alapkezelő reputációs kockázatát.

V. Közjegyzők és pénzügyi stabilitás

A közjegyzői intézmény pénzügyi szektorban betöltött szerepe nem kizárólag az egyedi jogviszonyok szintjén értelmezhető, hanem makrogazdasági és makropudenciális összefüggésekben is releváns. A pénzügyi stabilitás egyik kulcseleme a közhiteles nyilvántartások, a végrehajtható okiratok, a követelések érvényesíthetősége, a biztosítékok jogi tisztasága és a szerződések kikényszeríthetősége. A közjegyzők által biztosított közokirati forma, a közhiteles nyilvántartások és a nemperes eljárások mind olyan intézményi megoldások, amelyek csökkentik a pénzügyi rendszerben fennálló jogi és gazdasági kockázatokat. A nemteljesítő hitelek (NPL) arányának alakulása, a biztosítéki jogok érvényesíthetősége és a végrehajtási eljárások gyorsasága közvetlen hatással van a pénzügyi rendszer mérlegeire és tőkehelyzetére. E folyamatokban a közjegyzői okiratok és eljárások stabilizáló szerepet töltenek be, mivel mérséklik a hosszadalmas peres eljárások szükségességét, és elősegítik a gyors jogérvényesítést.

Pénzügyi rendszer-szintű szempontból a közjegyzői bizalmi őrzés jelentősége abban ragadható meg, hogy jogbiztonságot teremt olyan helyzetekben, ahol a piaci mechanizmusok önmagukban nem nyújtanak megfelelő védelmet. A közjegyző közhatalmi státusza, dokumentációs kötelezettsége és felelősségi rendszere összességében olyan intézményi garanciákat biztosít, amelyek elősegítik a pénzügyi rendszer és a tranzakciók kiszámíthatóságát. Ezek a funkciók összhangban állnak az Alkotmánybíróság tulajdonvédelemről és jogbiztonságról kialakított gyakorlatával, valamint a bírósági esetjog azon következetes álláspontjával.

A közjegyzők pénzügyi szektorban betöltött szerepe – legyen szó banki, biztosítási vagy befektetési jogviszonyokról – csak az európai uniós pénzügyi piacszabályozás és annak hazai végrehajtása keretében értelmezhető teljes körűen. A közös nevezőt mindhárom területen a pénzügyi stabilitás, a fogyasztó- és befektetővédelem, valamint a jogbiztonság iránti igény jelenti, amelyet az uniós jog különböző irányelvek és rendeletek útján, szektoronként eltérő eszközökkel valósít meg. E szabályozási környezetben a közjegyzői közreműködés nem mint pénzügyi szolgáltatás, hanem mint közjogi garancia jelenik meg.

A befektetési jogviszonyok uniós szabályozásának központi eleme a 2014/65 irányelv, a 2024/790 irányelv, valamint a 2024/791 rendelet (MiFID II és III, MiFIR II), amely a pénzügyi eszközök piacáról szól, és harmonizált követelményeket állapít meg a befektetési szolgáltatások nyújtására, a befektetési vállalkozások engedélyezésére és működésére, valamint a befektetők védelmére vonatkozóan.³⁰ A MiFID célja a piaci transzparencia növelése és az információs aszimmetria csökkentése, ami közvetlenül kapcsolódik a korábbi banki fejezetben bemutatott prudenciális és kockázatkezelési elvekhez. A MiFID ugyanakkor nem terjeszti ki hatályát a közjegyzői tevékenységre: a közjegyző által készített közokirat nem minősül befektetési szolgáltatásnak, és nem tartozik az irányelv szerinti engedélyköteles tevékenységek körébe. Ennek ellenére a MiFID által meghatározott befektetési gyakorlatban – különösen nagy értékű, komplex ügyletek esetén – a közjegyzői közokirat kiegészítő jogbiztonsági funkciót tölthet be. A befektetési szerződések közokirati rögzítése, valamint a feltételes kötelezettségvállalások dokumentálása hozzájárulhat ahhoz, hogy a MiFID által megkövetelt transzparencia és végrehajthatóság a gyakorlatban is érvényesüljön.

Az európai uniós befektetési szabályozás másik kulcseleme az alternatív befektetési alapkezelőkről szóló 2011/61/EU irányelv (AIFMD), amely a private equity, ingatlanalapok és egyéb alternatív befektetések kezelését szabályozza.³¹ Az AIFMD és a 2024-ben elfogadott AIFMD II módosítások a befektetővédelem, a transzparencia és a letétkezelés területén erősítik a követelményeket.³² Bár az irányelv nem ír elő közjegyzői szerepet, az alapítási és jegyzési szakaszban alkalmazott közjegyzői letét (vagy közjegyzői okiratba foglalt jogügylet esetében bizalmi őrzés) funkcionálisan illeszkedik az AIFMD által megkövetelt elkülönítési és védelmi logikához.

A befektetési szektor uniós szabályozása szoros összefüggésben áll a banki jogviszonyokkal is. A banki fejezetben bemutatott hitelezési és számlavezetési tevékenységek uniós hátterét többek között a 575/2013 és a 2024/1623 rendelet (CRR

30 MiFID: Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról; Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/790 irányelve (2024. február 28.) a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2014/65/EU irányelv módosításáról.

MiFIR II: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/791 rendelete (2024. február 28.) a 600/2014/EU rendeletnek az adatátláthatóság fokozása, az összesítettadat-szolgáltatások létrejötte előtt álló akadályok felszámolása, a kereskedési kötelezettségek optimalizálása és a megbízásfolyamért teljesített kifizetésben (PFOF) való részesülés tilalma tekintetében történő módosításáról.

31 Az Európai Parlament és a Tanács 2011/61/EU irányelve (2011. június 8.) az alternatív befektetési alapkezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, továbbá az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet módosításáról.

32 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/927 irányelve (2024. március 13.) a 2011/61/EU és a 2009/65/EK irányelvnek az átruházásra vonatkozó megállapodások, a likviditáskockázat-kezelés, a felügyeleti jelentéstétel, a letétkezelői és letéti őrzési szolgáltatások nyújtása, valamint az alternatív befektetési alapok általi hitelnyújtás tekintetében történő módosításáról.

1-3), valamint a 2013/36 és a 2024/1619 irányelv (CRD 1-6) alkotja.³³ Ezek a normák a hitelintézetek prudenciális működését és tőkekövetelményeit határozzák meg. Bár e szabályok sem érintik közvetlenül a közjegyzői tevékenységet, a banki ügyletekhez kapcsolódó közjegyzői okiratok – például végrehajtható egyoldalú (akár tartozáselismerést is tartalmazó) kötelezettségvállaló nyilatkozat – a prudens banki működés jogtechnikai kiegészítői lehetnek.

A banki és befektetési jogviszonyok határterületén helyezkedik el a pénzforgalom szabályozása is. Az (EU) 2015/2366 irányelv (PSD 1-3 és PSR) a fizetési szolgáltatásokról egységes keretet teremt az unióban.³⁴ A PSD2-höz kapcsolódó hazai végrehajtás és MNB-felügyelet elsősorban technikai és fogyasztóvédelmi kérdésekre fókuszál, ugyanakkor a banki fejezetben tárgyalt haláleseti rendelkezések és bizalmi konstrukciók szempontjából is releváns környezetet teremt. A közjegyzői közreműködés ezekben az esetekben a pénzforgalmi szabályokkal összhangban, de azoktól elkülönülten működik.

A biztosítási jogviszonyok uniós hátterét a 2009/138/EK irányelv (Solvency II) adja, amely a biztosítók prudenciális működését, tőkekövetelményeit és kockázatkezelését szabályozza.³⁵ A korábbi biztosítási fejezetben bemutatott közjegyzői szerep – különösen a kedvezményezett-jelölések és a jogviták megelőzése terén – e szabályozási környezetben is értelmezhető. A Solvency II által

33 CRR: Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról ; Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1623 rendelete (2024. május 31.) az 575/2013/EU rendeletnek a hitelkockázatra, a hitelértékelési korrekciós kockázatra, a működési kockázatra, a piaci kockázatra és a tőke-küszöbértékre vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról.

CRD: Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről ; Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1619 irányelve (2024. május 31.) a 2013/36/EU irányelvnek a felügyeleti hatáskörök, a szankciók, a harmadik országbeli vállalathoz tartozó fióktelepek, valamint a környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok tekintetében történő módosításáról.

34 PSD 2: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

A PSR (Payment Services Regulation) és PSD 3 folyamatban van, a pontos dátum, amikor életbe lépnek még nem ismert, az EU 18 hónapos átmeneti időszakot biztosít a tagállamoknak, ami azt jelenti, hogy valamikor 2026 és 2027-ben lesznek hatályosak. (PSR: Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on payment services in the internal market and amending Regulation (EU) No 1093/2010; PSD 3: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on payment services and electronic money services in the Internal Market amending Directive 98/26/EC and repealing Directives 2015/2366/EU and 2009/110/EC).

35 Szolvencia II: A Bizottság (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 10.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről és Az Európai Parlament és a Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról (Szolvencia II). Jelenleg nincs hivatalos Szolvencia III keretrendszer, a kifejezést informálisan használják a Szolvencia II keretrendszer jelentős módosításainak leírására.

megkövetelt átláthatóság és kockázatkezelés mellett a közjegyzői okirat a biztosítási jogviszonyokban is bizonyítási és jogbiztonsági többletet nyújt.

A hazai jogrendben e sokrétű uniós szabályozás végrehajtását és felügyeletét a Magyar Nemzeti Bank látja el. Az MNB befektetési, banki és biztosítási területen egyaránt felügyeleti hatóságként jár el, és a jogalkalmazást ajánlásokkal, tájékoztatókkal és Q&A-anyagokkal segíti. Ezek az anyagok nem minősülnek kötelező jogforrásnak, ugyanakkor fontos orientációs pontot jelentenek a pénzügyi intézmények számára. A közjegyzői tevékenység e rendszerben nem felügyeleti tárgy, hanem a polgári jogi és a közjog által biztosított kiegészítő jogbiztonsági mechanizmus, amely mindhárom pénzügyi szektorban – banki, biztosítási és befektetési jogviszonyokban – hozzájárulhat a jogviták megelőzéséhez és a pénzügyi stabilitáshoz.

VI. Összegzés

A közjegyzők szerepe a pénzügyi szektor szempontjából sokrétű; tevékenységük nem csupán jogtechnikai eszköz, hanem a pénzügyi rendszer egyik strukturális tényezője, és a jogbiztonságot szolgáló intézmény lehet, amelynek jelentősége a modern, komplex pénzügyi piacokon tovább erősödik. A banki, biztosítási és befektetési jogviszonyok elemzése rámutat arra, hogy a közjegyzői közreműködés mindhárom területen eltérő módon, de azonos funkcionális logika mentén járul hozzá a szerződéses jogviszonyok kiszámíthatóságához és a jogviták megelőzéséhez.

A banki szektorban a közjegyzői okiratok közvetlen végrehajthatósága a követelések gyors és költséghatékony érvényesítését teszi lehetővé, ami nemcsak az egyedi jogviták kezelését, hanem rendszerszinten a nemteljesítő hitelek kezelését és a prudens banki működést is támogatja. A biztosítási jogviszonyokban a közjegyzői ténytanúsítás és közokirati forma kivételes, de éppen ezért kiemelt jogbiztonsági értékkel bír: a jogosulti kör egyértelműsítése, a közlési kötelezettségek dokumentálása és a hagyatéki eljárásokhoz kapcsolódó döntések mind hozzájárulnak a biztosítási szolgáltatások jogszerű és vitamentes teljesítéséhez. A befektetési jogviszonyok területén a közjegyzői bizalmi őrzés és a közokirati kötelezettségvállalások elsősorban a feltételes teljesítésekhez, halasztott fizetésekhez és zártkörű tranzakciókhoz kapcsolódó jogi kockázatok kezelésében töltenek be stabilizáló szerepet.

A tanulmány nem azt állítja, hogy a közjegyzői intézmény önmagában képes a pénzügyi rendszer strukturális vagy makrogazdasági kockázatainak kezelésére, hanem amellet érvel és azt mutatja meg, hogy a közjegyzői közreműködés –

a végrehajthatóság biztosítása, a bizonyítási kockázatok csökkentése és a jogviták megelőzése révén – olyan jogi környezetet teremt, amely hozzájárulhat a pénzügyi piacok stabil működéséhez. A közjegyző nem pénzügyi szolgáltató, hanem a pénzügyi jogviszonyok jogbiztonságát garantáló közhatalmi szereplő, akinek tevékenysége közvetett módon a pénzügyi stabilitás megőrzését szolgálja. A pénzügyi stabilitás ugyanis nem kizárólag tőkeemfelelési mutatók és felügyeleti szabályok kérdése, hanem annak is függvénye, hogy a jog képes-e gyorsan, kiszámíthatóan és vitamentesen érvényesíteni a vállalt kötelezettségeket – ebben a folyamatban a közjegyzői intézmény jelentősége megkerülhetetlen. A pénzügyi stabilitás végső soron ott kezdődik, ahol a jog nem ígéret marad, hanem kikényszeríthető kötelezettséggé válik.

Felhasznált irodalom

Bodzási Balázs, A felmondás közjegyző általi tanúsítására vonatkozó szabályok, különös tekintettel a Kúria 3/2020. PJE határozatában foglaltakra. *Közjegyzők Közlönye*, 2022, 26 (1), 38-44.

Bókai Judit, Az új öröklési jogi szabályok és a hagyatéki eljárás. *Magyar Jog*, 2007, 54, 513-517.

Csapó Orsolya, Közhiteles nyilvántartások reformja az átláthatóság jegyében. *Iustum Aequum Salutare*, 2025, 21(1), 187-201.

Csizmazia, Norbert, Az eltűnt közhitelesség nyomában: A hitelbiztosítéki nyilvántartás apológiája. *Magyar Jog*, 2016, 63, 129-147.

Csűrös Gabriella, A bírósági végrehajtó és a közjegyző jogállása, eljárása: párhuzamok és metszéspontok. *Közjavak - A kormányzat kihívásai a mai piacgazdaságban*, 2025, XI/2, 125-139.

Endrédi András, A fizetési meghagyás kézbesítésével kapcsolatos gyakorlati problémák, különös tekintettel a postai kézbesítésre. *Miskolci Jogi Szemle*, 2024, 19(1), 70-90.

Hodosi Gábor, A jogosulatlan pénzügyi tevékenység megítélése a közjegyzői gyakorlatban és összefüggése az okirat hamisítással (DJM, 2017/3-4. 10-27.)

https://www.debrecebijogimuhely.hu/archivum/3_4_2017/a_jogosulatlan_penzugyi_tevekenyseg_megitelese_a_kozjegyzoi_gyakorlatban_es_osszefuggese_az_okirat_hamisitassal/, <https://doi.org/10.24169/DJM/2017/3-4/2>

Juhász Ivett, A közjegyzői okiratokról, különös tekintettel az ügyleti okirat es a ténytanúsító okirat különbségeire. *Iustum Aequum Salutare*, 2021, 17, 213.

Juhász Krisztina, Fogyasztói jogok és a végrehajtási záradék. *Iustum Aequum Salutare*, 2018, 14 (4), 183-190.

Mikó Ádám: Hitelbiztosítéki Nyilvántartás (HBNY)
([https://miko.hu/content/hu/hitelbiztositeki_nyilvantartas_\(hbny\)](https://miko.hu/content/hu/hitelbiztositeki_nyilvantartas_(hbny)))

Molnár Judit, A közjegyző előtti egyezségi eljárás és a fizetési meghagyási eljárás kapcsolata a három millió forintot meg nem haladó pénzkövetelések érvényesítése körében. *Forum. Acta juridica et politica*, 2023 13(2), 67-75.

Nagy Zoltán, A nem pénzügyi szolgáltatók a pénzmosás elleni intézményrendszerben. *Belügyi Szemle*, 2023, 71(5), 867-883. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.5.7>.

Örkényi Éva, Hagyaték tárgyát képezi-e az életbiztosítás összeg, illetve a nyugdíj? *Közjegyzők Közlönye* 2006/5. szám.

Pulinka Mihály - Tóth Ádám, A közjegyzők mint a jogbiztonság belgái: A közjegyzők „szerepe” a devizahitelezésben. *Acta Humana – Emberi Jogi Közlemények*, 2017, 5 (4), 89-106.

Rák Viktor, Nagykommentár az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló rendelethez. *Wolters Kluwer Hungary*, 2020.

Suri Noémi, Tagállamközi követelésbehajtás alternatívái polgári és kereskedelmi ügyekben: Helyzetkép a pénzkövetelések érvényesítését biztosító uniós hatásmechanizmusokról. *Glossa Iuridica*, 2024, 11(1-2), 353-378.

Szécsényi-Nagy Kristóf, Nagykommentár a fizetési meghagyásos eljárásról szóló törvényhez. *Wolters Kluwer Hungary*, 2012.

A Bizottság (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 10.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról

szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/2366 irányelve (2015. november 25.) a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1619 irányelve (2024. május 31.) a 2013/36/EU irányelvnek a felügyeleti hatáskörök, a szankciók, a harmadik országbeli vállalathoz tartozó fióktelepek, valamint a környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok tekintetében történő módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1623 rendelete (2024. május 31.) az 575/2013/EU rendeletnek a hitelkockázatra, a hitelértékelési korrekciós kockázatra, a működési kockázatra, a piaci kockázatra és a tőke-küszöbértékre vonatkozó követelmények tekintetében történő módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/790 irányelve (2024. február 28.) a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2014/65/EU irányelv módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/791 rendelete (2024. február 28.) a 600/2014/EU rendeletnek az adatátláthatóság fokozása, az összesítettadat-szolgáltatások létrejötte előtt álló akadályok felszámolása, a kereskedési kötelezettségek optimalizálása és a megbízásfolyamért teljesített kifizetésben (PFOF) való részesülés tilalma tekintetében történő módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/927 irányelve (2024. március 13.) a 2011/61/EU és a 2009/65/EK irányelvnek az átruházásra vonatkozó megállapodások, a likviditáskockázat-kezelés, a felügyeleti jelentéstétel, a letétkezelői és letéti őrzési szolgáltatások nyújtása, valamint az alternatív befektetési alapok általi hitelnyújtás tekintetében történő módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/138/EK irányelve (2009. november 25.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról.

Az Európai Parlament és a Tanács 2011/61/EU irányelve (2011. június 8.) az alternatívbefektetésialap-kezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, továbbá az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács 2013/36/EU irányelve (2013. június 26.) a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről, a 2002/87/EK irányelv módosításáról, a 2006/48/EK és a 2006/49/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről.

Az Európai Parlament és a Tanács 2014/65/EU irányelve (2014. május 15.) a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról.

Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról.

Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on payment services in the internal market and amending Regulation (EU) No 1093/2010; PSD 3: Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on payment services and electronic money services in the Internal Market amending Directive 98/26/EC and repealing Directives 2015/2366/EU and 2009/110/EC).

1991. évi XLI. törvény a közjegyzőkről

1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról

2008. évi XLV. törvény az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról

2009. évi L. törvény a fizetési meghagyásos eljárásról

2013. évi CCXXI. törvény a hitelbiztosítéki nyilvántartásról

2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről

2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről

2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról

18/2014. (III. 13.) KIM rendelet a hitelbiztosítéki nyilvántartás részletes szabályainak megállapításáról

AB 944/B/1994 – a közjegyzői tevékenység alkotmányos legitimitása és jogalkalmazói szerepe.

Kúria 3/2020. PJE a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 23/C. §-a alkalmazásának egyes kérdéseiről (a közjegyzői végrehajtási záradék kiállításának joghatásai és korlátai).

Kúria 5/2024. JEH (Jpe.IV.60.058/2023/9.) jogegységi határozat a közjegyző által kiállított tanúsítvány és az ahhoz mellékként fűzött jegyzőkönyv közokiratnak való megfeleléséről.

Kúria 5/2024. JEH (Jpe.IV.60.058/2023/9.) jogegységi határozat a közjegyző által kiállított tanúsítvány és az ahhoz mellékként fűzött jegyzőkönyv közokiratnak való megfeleléséről.

Kúria 9/2023. JEH (Jpe.IV.60.038/2023/12.) jogegységi határozat a végrehajtási záradékkal ellátható közjegyzői okiratba foglalt követelés elévüléséről.

BH 2023. 163. A közokirat teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy a kiállító a benne foglalt intézkedést megtette vagy határozatot a benne foglalt tartalommal meghozta.